

Smolten AS
v/Øivind Skjevling
ovind.skjevling@smolten.no

Saksbehandler: Maria L. Seivåg
e-post: fmnomse@fylkesmannen.no
Tlf: 75531605
Vår ref: 2005/11969
Deres ref:
Vår dato: 15.04.2016
Deres dato:
Arkivkode: 542.1

Rapport fra tilsyn samt varsel om endring av risikoklasse for lokalitet Innhavet i Hamarøy kommune

Fylkesmannen i Nordland viser til tilsyn ved Smolten AS sin settefisklokalitet Innhavet i Hamarøy kommune, gjennomført 21.3.2016. Vi viser også til vårt varsel om tilsyn datert 11.3.2016, som inneholdt varsel om fastsetting av kontrollgebyr.

Vedtak

*Med medhold i lov av 13. mars 1981 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 49 bes Smolten AS om å redegjøre skriftlig til Fylkesmannen for de tiltak som er gjennomført for å rette opp registrerte avvik innen **18.5.2016**. Hvis ikke avvikene da er rettet opp, må redegjørelsen inneholde en tidfestet, forpliktende plan for hvordan disse skal rettes opp. Dersom Fylkesmannen ikke har mottatt tilbakemelding innen fristen kan det bli aktuelt å ilegge tvangsmulkt. Et vedtak om tvangsmulkt vil fattes med hjemmel i forurensningsloven § 73.*

Lokalitet Innhavet er per d.d. plassert i risikoklasse 4. Med medhold i forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften) § 39-6 vil det kreves inn gebyr for kontrollen på kr 4 800,-.

Varsel

*Fylkesmannen varsler at vi vil endre risikoklasse for lokalitet Innhavet fra klasse 4 (laveste klasse) til klasse 3. Dette vil ikke få betydning for gebyrsats for tilsynet som her rapporteres. Eventuelle merknader til dette varselet må sendes Fylkesmannen innen **14 dager** fra dette brevet er mottatt. Fylkesmannen vil deretter fatte et vedtak om ny risikoklasse.*

Under tilsynet ble det påvist 5 avvik, hvorav ett kategoriseres som alvorlig.

Alvorlige avvik:

Avvik 1: Bedriften overholder ikke rensekrav fastsatt i utslippstillatelsen.

Øvrige avvik:

Avvik 2: Bedriften har noen mangler ved skriftlige og praktiske sider av sin miljørisikovurdering, herunder også beredskapsplan.

Avvik 3: Virksomheten har ikke tilstrekkelig oversikt over resipienten sett i sammenheng med at krav om rensing av utslipp ikke overholdes. Det mangler rutiner for å vurdere om det er behov for resipientundersøkelser.

Avvik 4: Det mangler dokumentert vurdering fra ledelsen når det gjelder forurensning fra anlegget og hvorvidt påvirkning på resipient er akseptabel.

Avvik 5: Når det gjelder drift og forebyggende vedlikehold mangler det dokumenterte rutiner for overvåking av bunnforhold ved utslippspunkt samt rutine for bruk av enkelte kjemikalier. Det er heller ikke etablert kriterier for hva som er tilfredsstillende tilstand på utslippsrelatert utstyr. Farlig avfall leveres ikke på tilfredsstillende måte

Det er også registrert 2 anmerkninger, som omtales senere i rapporten.

BAKGRUNN

Tilsyn en del av Fylkesmannens rutinemessige oppfølging av konsesjonsbelagte virksomheter der vi er forurensningsmyndighet. Innen tilsyn med akvakultur har Fylkesmannen i Nordland siden 2014 hatt et fokus på settefisklokaliteter, og denne våren (2016) fører vi tilsyn med en håndfull slike lokaliteter i Nord-Salten. Hensikten med kontrollen var å fastslå om virksomheten overholder kravene som er angitt i gjeldende lovverk og i utslippstillatelsen. Kontrollen er ikke en total gjennomgang av organisasjonen, men en stikkprøvekontroll på utvalgte tema.

Avvik betegnes som overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen. **Alvorlige avvik** er brudd på bestemmelser gitt i regelverket som har stor betydning for miljø eller helse.

Anmerkning er andre forhold som tilsynsetaten mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet.

Dokumentgrunlaget for kontrollen var:

- Utslippstillatelse for lokalitet Innhavet datert 23.6.2015
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall, av 13.3.1981 med tilhørende forskrifter
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester, av 11.6.1976 med tilhørende forskrifter
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter, av 6.12.1996

GJENNOMFØRING

Tilsynet ble gjennomført på settefisklokalitet Innhavet i Hamarøy kommune 21.3.2016. Fra Smolten AS deltok Øivind Skjevling og Torstein Gaard (driftsleder ved lokalitet). Fra Fylkesmannen deltok Maria L. Seivåg (tilsynsleder) og Torgeir Fahle.

Det ble først gjennomført en samtale der virksomheten ble bedt om å svare på en del spørsmål knyttet til oppfølgingen av aktuelt regelverk. Det ble også foretatt en befarings på anlegget. Til slutt ble det gitt en kort muntlig redegjørelse over registrerte funn, og informasjon om videre oppfølging av saken.

Følgende temaer ble berørt på tilsynet:

- Miljømål
- Miljørisikovurderinger og beredskap, inkl. håndtering av kjemikalier og farlig avfall
- Resipientundersøkelser
- Ledelsens ansvar i forhold til ytre miljø
- Drift og forebyggende vedlikehold av anlegget

Internkontroll ble berørt i sammenhengen med disse temaene uten at det ble gått nærmere inn på internkontrollsystemet som helhet.

REGISTRERTE AVVIK OG ANMERKNINGER

Avvik 1 (alvorlig): Bedriften overholder ikke rensekrav fastsatt i utslippstillatelsen.

Avvik fra utslippstillatelse datert 23.6.2015, fastsatt etter forurensningsloven § 11 og i medhold av samme lov § 18.

Alvorlige brudd er brudd på bestemmelser gitt i regelverket som har stor betydning for miljø eller helse. Slike brudd skal følges opp særskilt, og politianmeldelse skal som hovedregel vurderes.

Kommentarer:

Gjeldende utslippstillatelse fastslår at utslippet skal renses etter spesifikasjoner i vilkårssett, og at dette kravet «skal være oppfylt før vedlagte tillatelse tas i bruk». Dette innebærer at rensing skulle vært implementert senest på det tidspunkt der produksjonen oversteg rammene i forrige utslippstillatelse datert 30.8.2012. Produksjonen har økt, men virksomheten har per i dag ingen rensing av utslipp.

Fylkesmannen vurderer det som kritikkverdig og svært uheldig at virksomheten ikke oppfyller krav som var en miljømessig forutsetning for at vi anså det som forsvarlig å innvilge søknad om utvidelse. Det er ikke søkt dispensasjon fra kravet. Fylkesmannen vurderer at den potensielle betydningen for miljøet er stor, gitt produksjonsrammen som er innvilget. En produksjonsramme på 15 millioner settefisk årlig gjør dette til et av de største anleggene i Nordland.

Virksomheten har den siste tiden vært under ombygging. Vi registrerer at fôrforbruket av den grunn ikke har utnyttet rammen i gjeldende utslippstillatelse. Tall for produksjonsåret 2015 viser at fôrforbruket var på drøye 360 tonn. Til sammenlikning var rammen for fôrforbruk i

forrige utslippstillatelse på 200 tonn, mens gjeldende utslippstillatelse har en ramme på 2 400 tonn tørrfôr årlig. Imidlertid finnes det ingen skriftlig dokumentasjon på at virksomheten har vurdert hvorvidt overstigningen har potensial til å overbelaste resipienten.

Avvik 2: Bedriften har noen mangler ved skriftlige og praktiske sider av sin miljørisikovurdering, herunder også beredskapsplan.

Avvik fra internkontrollforskriften § 5, andre ledd, pkt. 6 og 8.

Kommentarer:

Virksomhetens skriftlige risikovurdering for lokalitet Innhavet er etter det vi kan se i hovedsak dekkende for relevante elementer i forhold til ytre miljø. Hvert punkt i vurderingen (f. eks oljeforurensning som følge av feil avfallshåndtering) refererer til en prosedyre. Dette kan i noen tilfeller være tilstrekkelig, men kan også maskere behovet for konkrete tiltak som senker sannsynligheten for at hendelser inntreffer. Virksomheten må vurdere om sannsynligheten for hendelser med konsekvens for ytre miljø kan senkes ved å gjennomføre enkelttiltak.

Enkelte potensielle risikoer ved anlegget er ikke vurdert. Fylkesmannen har merket seg følgende:

- Virksomheten har en dieseltank stående utendørs, ved hjørnet av ett av sine bygg (se bilde i vedlegg). Fylkesmannen vil påpeke at selv om tanken (som var ny i 2015) står på tett dekke og er dobbelbunnet, er den plassert åpent, nær havet og er relativt sårbar for påkjørsler.
- Virksomheten anvender formalin, som står lagret på 1 m³ IBC-kontainer i en garasje med avløp i gulvet. Vi kan ikke se at dette er risikovurdert med tanke på utslipp. En slik risikovurdering bør baseres på konkrete parametere for giftighet (f. eks. LC50 og PNEC), en (semi)kvantitativ vurdering av utvanning som vil skje før utslipp til resipient samt en vurdering av vannutskiftning i resipient.
- Det er forventet at bedriften risikovurderer alle aktiviteter på området, også de som foregår i byggeperioden. For eksempel inkluderer dette entreprenørers lagring av diesel på eiendommen (se bilde i vedlegg).

Sammenholdt med at utslippstillatelsens rensekrav per i dag ikke overholdes er det heller ingen risikovurdering av størrelsen på urensset utslipp opp mot å sikre tilfredsstillende tilstand i resipienten.

Virksomheten mangler beredskapsplaner som dekker hendelser med fare for ytre miljø. Dette gjelder akutte utslipp av diesel og andre kjemikalier, og en slik plan skal inneholde informasjon om hvem som skal kontaktes (Kystverket), samt konkrete tiltak som skal utføres av ansatte ved anlegget som første instans ved eventuelle utslippshendelser.

Avvik 3: Virksomheten har ikke tilstrekkelig oversikt over resipienten sett i sammenheng med at krav om rensing av utslipp ikke overholdes. Det mangler rutiner for å vurdere om det er behov for resipientundersøkelser.

Avvik fra internkontrollforskriften § 5, pkt. 6 og 7.

Kommentarer:

Utover kravet om miljøundersøkelser fastsatt i utslippstillatelsen har virksomheten et selvstendig krav om å vurdere om det er behov for resipientundersøkelser (f. eks ved ekstraordinære hendelser). Dette skal inkludere kriterier for hvilke endringer ved anlegget/ytre faktorer som kan gi en endret belastning i resipienten og dermed endre behovet for resipientundersøkelser. I dette tilfellet er ikke utslippstillatelsens krav om rensing av avløp oppfylt, og det er derfor i større grad kritikkverdig at virksomheten ikke har vurdert å gjennomføre miljøundersøkelser utover minimumskravet for å avdekke om belastningen er høyere enn hva resipienten tåler.

Avvik 4: Det mangler dokumentert vurdering fra ledelsen når det gjelder forurensning fra anlegget og hvorvidt påvirkning på resipient er akseptabel.

Avvik fra internkontrollforskriften §§ 4 og 5, pkt. 8.

Kommentarer:

Gjennom informasjon som kom frem under samtale på tilsynet finner Fylkesmannen det sannsynlig at en slik vurdering i alle fall delvis er gjennomført av ledelsen. Imidlertid er vi ikke blitt forelagt skriftlig dokumentasjon på dette.

Avvik 5: Når det gjelder drift og forebyggende vedlikehold mangler det dokumenterte rutiner for overvåkning av bunnforhold ved utslippspunkt samt rutine for bruk av enkelte kjemikalier. Det er heller ikke etablert kriterier for hva som er tilfredsstillende tilstand på utslippsrelatert utstyr. Farlig avfall leveres ikke på tilfredsstillende måte

Avvik fra internkontrollforskriften § 5, pkt. 6 og 7 samt avfallsforskriften §§ 11-8 og 11-12.

Kommentarer:

Jf. avvik 3 må bedriften implementere dokumenterte rutiner for overvåkning av bunnforhold ved utslippspunkt. Vi kan heller ikke se at vi er tilsendt eller forevist skriftlige rutiner som dekker bruk av kjemikalier (f. eks formalin) der formålet inkluderer å unngå skade på ytre miljø.

Virksomheten må etablere konkrete tilstandskriterier på utstyr som kan forårsake utslipp, slik at utstyret byttes ut før det svikter. Slike kriterier for dieseltank kan f. eks være satt etter samråd med produsent, som gjerne også har anbefalinger på et intervall mellom tilstandskontroller og/eller råd om tankens forventede levetid. For glassfibertanker kan dette være en vurdering av når de er for sprø til å forbli i bruk.

Virksomheten har ikke levert farlig avfall på tilfredsstillende måte. I ombygningsperioden har selskapet etter eget utsagn levert sitt farlige avfall via entreprenørene, og som følge av dette har de ingen dokumentasjon på at avfallet er levert til godkjent mottaker. Denne praksisen må opphøre umiddelbart, og virksomheten må deklare avfallet på www.avfallsdeklarerer.no fra 1. mai 2016.

Anmerkning 1: Uoversiktlig kjemikalielagring.

Referanse: Internkontrollforskriften § 5 pkt. 7.

Kommentar:

Virksomheten har lagret kjemikalier på mange steder på anlegget. Dette er noe uoversiktlig og kan føre til uønskede hendelser, spesielt i en byggeperiode der man ikke har oversikt over hvem som kommer og går på anlegget.

Anmerkning 2: Lagring av farlig avfall har små mangler.

Referanse: Internkontrollforskriften § 5 pkt. 7, avfallsforskriften kap. 11.

Kommentar:

Spillolje lagres per i dag på liten dunk på en pall (se bilde i vedlegg). For å unngå at dette søles ut ved uhell kan dunken plasseres oppi et egnet kar. Utover dette vurderer Fylkesmannen at farlig avfall lagres tilfredsstillende.

GEBYR

Fylkesmannen er pålagt å kreve inn gebyr ved tilsyn i henhold til forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 39 gebyr til statskassen for arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven. Gebyr for virksomheter med tillatelse fastsettes ut fra risikoklasse. Siden lokaliteten Innhavet er plassert i risikoklasse 4, skal virksomheten betale et kontrollgebyr på kr. 4 800,- jf. forurensningsforskriften § 39-6 om gebyr for kontroll av inntil en dags varighet i virksomheter med tillatelse. Kun unntaksvis kan gebyret reduseres eller ettergis helt (jf. § 39-10). Faktura med innbetalingsblankett ettersendes fra Miljødirektoratet. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

SAKSOPPLYSNINGER OG KLAGEADGANG

Vi ber i første omgang om en redegjørelse for hvordan Smolten AS vil følge opp de avvikene og anmerkningene som er registrert. Dette skal være Fylkesmannen i hende senest **18.5.2016**. Vi gjør oppmerksom på at dersom vi finner det nødvendig kan det i vår videre oppfølging bli gitt pålegg om gjennomføring av tiltak.

Avgjørelse kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunktet underretning om avgjørelsen er kommet fram til vedkommende part. En eventuell klage skal angi det vedtak som det klages over, og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Fylkesmannen i Nordland, 8002 Bodø.

En eventuell klage fører ikke til at iverksettelsen av vedtaket utsettes. Fylkesmannen eller Miljødirektoratet kan etter anmodning, eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort, jf. forvaltningsloven § 42. Avgjørelsen av spørsmålet om iverksettelse kan ikke påklages.

En eventuell klage på kontrollgebyr gis ikke oppsettende virkning. Gebyret må betales i

henhold til ovenstående, og et eventuelt overskytende beløp vil refunderes fra Miljødirektoratet.

Det gis en frist på 14 dager fra dette brevet er mottatt til å kommentere tilsynsrapporten. Etter denne fristen vil rapporten anses som endelig.

Fylkesmannen vil for øvrig gjøre virksomheten oppmerksom på at en oversikt over forskrifter til forurensningsloven er lagt ut på internett under følgende adresse: www.miljodirektoratet.no under regelverk, se også eller www.regelhjelp.no for oversikt. Reglene om innkreving av gebyrer til statskassen for Fylkesmannens konsesjonsbehandling og kontroll finnes i denne oversikten under forurensningsforskriften. Papirversjon av forskriftene kan fås ved henvendelse til Fylkesmannen.

VARSEL OM ENDRING AV RISIKOKLASSE

I 2015 fikk Smolten AS innvilget søknad om å øke årlig produksjon på Innhavet fra 2,5 millioner til 15 millioner fisk, og maksimalt fôrforbruk økte samtidig fra 200 til 2400 tonn årlig. Lokalitetens risikoklasse ble ikke endret i denne prosessen, og lokaliteten var per tid tilsynet ble gjennomført fortsatt klassifisert til laveste risikoklasse (4).

Fylkesmannen varsler herved endring av risikoklasse da dette må anses å være en åpenbar inkurie fra vår side. Vi viser her til teksten i vårt oversendelsesbrev datert 23.6.2015:

«Etter føringer fra Miljødirektoratet skal alle anlegg i utgangspunktet plasseres i risikoklasse 3. Ifølge disse føringene kan det vurderes å plassere anlegg i risikoklasse 4 dersom det dreier seg om et mindre anlegg i en resipienttype med god bæreevne og god miljøtilstand. Tilsvarende skal det gjøres vurderinger om å sette anlegg i høyere risikoklasser dersom utslippet er stort, og/eller resipienten anses som svak.»

Føringene viser tydelig at anlegget på lokalitet Innhavet, som må karakteriseres som svært stort, ikke faller inn under kriteriene for å plassere anlegget i risikoklasse 4. Følgelig varsler Fylkesmannen at vi vil gjøre en ny plassering av lokaliteten i risikoklasse 3. Dersom dere har merknader til varselet, ber vi om at disse blir sendt innen 14 dager fra dette brevet er mottatt. Fylkesmannen vil deretter gjøre vedtak om plassering i risikoklasse for Innhavet.

Med hilsen

Oddlaug Ellen Knutsen (e.f.)
seksjonsleder

Maria L. Seivåg
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.